

NACIONALNO VIJEĆE ZA RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA

OZNAKA: NVRLJP-00001-15-0057
Zagreb, 22. prosinca 2015.

Na temelju članka 10. Zakona o Hrvatskome kvalifikacijskom okviru (Narodne novine, broj 22/2013.) i članka 20. stavka 1. Poslovnika o radu, Nacionalno vijeće za razvoj ljudskih potencijala na svojoj dvanaestoj sjednici održanoj 17. prosinca 2015. godine donosi

Preporuke o primjeni Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira u području obrazovanja odraslih

1. Preporučuje se Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta da predloži izmjene Zakona o obrazovanju odraslih na način da se propiše korištenje Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira (HKO-a) kao alata za izradu i odobravanje formalnih programa u obrazovanju odraslih, akreditiranje i reakreditiranje ustanova za obrazovanje odraslih te sustav vanjskog vrednovanja ishoda učenja formalnih programa kao osnove za održivost odobrenja za rad i izdavanje javnih isprava.
2. Preporučuje se Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta da predloži izmjene zakona o agenciji nadležnoj za obrazovanje odraslih na način da se među poslovima agencije predvidi procjena usklađenosti programa obrazovanja odraslih s odgovarajućim standardima iz Registra Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira te ojačaju ovlasti te agencije kako bi mogla korektivno reagirati u svim slučajevima gruboga kršenja zakona zatečenih prilikom nadzora.
3. Preporučuje se Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta da osigura prijeko potrebne resurse i koordinira izradu nacionalnih standarda, i to standarda zanimanja u sklopu prioriternih sektora i za prioriteta zanimanja prema Preporuci Nacionalnog vijeća za razvoj ljudskih potencijala te standarda kvalifikacija koji su povezani sa standardima zanimanja iz Registra HKO-a.
4. Preporučuje se ustanovama za obrazovanje odraslih da u postupcima izrade i dorade svojih programa koriste metodologiju i alate Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira.
5. Preporučuje se Hrvatskome zavodu za zapošljavanje da razvije sustav poticanja daljnjeg obrazovanja, usavršavanja i osposobljavanja odraslih osoba u području njihova djelovanja isključivo na formalnim programima u obrazovanju odraslih koji su ulaskom u Registar HKO-a dokazali svoju kvalitetu i relevantnost u odnosu na potrebe tržišta rada. Međutim, u prijelaznom razdoblju, do pune primjene HKO-a, predložimo Hrvatskome zavodu za zapošljavanje primjenu iznimke II. B te članka 91. Zakona o javnoj nabavi, uz pravo odraslih osoba na odabir izvoditelja obrazovanja te praćenje zapošljivosti polaznika kao kriterija za odabir ponuditelja.

6. Preporučuje se Ministarstvu rada i mirovinskoga sustava da na temelju svojih nadležnosti iz Zakona o HKO-u o procjeni budućih potreba tržišta rada donosi godišnji plan ključnih zanimanja koja su potrebna tržištu te da instituciju koja provodi anketu o standardu zanimanja (trenutno Hrvatski zavod za zapošljavanje) obveže da prioritarno istraži kompetencije u takvim zanimanjima kako bi se na vrijeme mogli izraditi standardi zanimanja, kvalifikacija i na njima utemeljeni obrazovni programi.

Obrazloženje

Godine 2007. donesen je Zakon o obrazovanju odraslih (Narodne novine, broj 17/2007.) kojim se prvi put posebno uređuje sustav obrazovanja odraslih u Republici Hrvatskoj. Postojeće zakonodavno rješenje stvorilo je temelje za razvoj sustava osiguravanja kvalitete postavljajući kao kriterije za odobravanje programa ulazne parametre – trajanje i način izvođenja, ispunjenost prostornih, kadrovskih i materijalnih uvjeta. Međutim, postojeće zakonsko rješenje nije razvilo pretpostavke za razvoj kontinuiranoga sustava osiguravanja kvalitete formalnih programa obrazovanja odraslih kojim bi se osiguravalo stjecanje relevantnih ishoda učenja, kao ni akreditiranje i reakreditiranje ustanova za obrazovanje odraslih temeljeno na vanjskom vrednovanju kao jednom od ključnih mehanizama osiguravanja kvalitete obrazovanja što rezultira, uz ostalo, i nezadovoljavajućim stupnjem uključenosti građana u programe obrazovanja odraslih.

U ožujku 2013. godine stupio je na snagu Zakon o Hrvatskome kvalifikacijskom okviru (Narodne novine, broj 22/2013.), a u svibnju 2014. godine Pravilnik o Registru Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira (Narodne novine, broj 62/2014). Od 2014. godine započeo je proces uspostavljanja sektorskih vijeća. Time se stvorilo zakonsko uporište, institucionalni okvir i razvili alati za razvoj i provedbu studijskih programa kojima se stječu kvalitetne kvalifikacije relevantne u odnosu na potrebe tržišta rada, gospodarstva i društva u cjelini. Kako bi se osigurala promišljena, sustavna i dosljedna primjena Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira u obrazovanju odraslih, potrebno je revidirati propise u području osiguravanja kvalitete obrazovanja odraslih.

Kako je područje obrazovanja odraslih tržišno orijentirana djelatnost, treba ostaviti mogućnost izvođenja neformalnih programa izvan okvira sustava osiguravanja kvalitete, ali tada i bez poticaja državnih i javnih institucija. Obvezna primjena HKO-a stoga se treba odnositi samo na formalne programe obrazovanja odraslih, odnosno na one programe koji sadrže element osiguravanja kvalitete postupaka vrednovanja čijim se završetkom stječu kvalifikacije (cjelovite i djelomične) i druge javne isprave.

Ako postoje javno dostupni standardi kvalifikacija koji su u postupcima vanjskog vrednovanja dokazali relevantnost u odnosu na potrebe tržišta rada (usklađenost s odgovarajućim standardima zanimanja) te kvalitetu u odnosu na Zakonom propisane ishode učenja, društvena je odgovornost državnih i javnih institucija da ih koriste u izradi i odobravanju formalnih programa kojima se stječu te kvalifikacije. Ovo uključuje i djelomične kvalifikacije koje sadrže skupove ishoda učenja za općeobrazovne te specifične strukovne sadržaje ili kao preduvjet pohađanja programa ili kao njegov sadržaj. Korištenjem alata razvijenih u sklopu HKO-a unaprijedit će se i postupci razvoja programa obrazovanja odraslih, pružajući ustanovama za obrazovanje odraslih dovoljan instrumentarij, kvantitativne i kvalitativne podatke nužne za osiguravanje relevantnosti i kvalitete formalnih programa obrazovanja odraslih. Primjena HKO-a u obrazovanju odraslih treba se provoditi obveznom procjenom usklađenosti programa s odgovarajućim standardima kvalifikacija koji sadrže jasne i mjerljive ishode učenja koji bi služili kao jedinstveni kriteriji u postupcima odobravanja programa.

Postupak vrednovanja programa obrazovanja odraslih provodi Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih. Međutim, sadašnji zakonski okvir i nedostatni administrativni kapaciteti Agenciji ostavljaju vrlo malo ovlasti za kontrolu izvedbene kvalitete nastave, odnosno ishoda učenja koji se trebaju stjecati programima obrazovanja odraslih. U sklopu HKO-a razvijen je cijeli niz alata koji se mogu koristiti kako bi se osigurala kvaliteta i relevantnost obrazovnih programa. Preostalo je da se korištenje tih alata propiše na odgovarajući način u temeljnim propisima u sustavu odgoja i obrazovanja. S obzirom na to da, prema postupcima propisanim Zakonom o Hrvatskome kvalifikacijskom okviru (Narodne novine, broj 22/2013.) i Pravilnikom o Registru Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira (Narodne novine, broj 62/2014.), postupak procjene usklađenosti programa s odgovarajućim standardima kvalifikacija provode ili Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta ili Agencija za znanost i visoko obrazovanje, potrebno je zakonom kojim se propisuju poslovi agencije nadležne za obrazovanje odraslih propisati i poslove povezane s osiguravanjem kvalitete obrazovanja odraslih uz korištenje alata razvijenih u sklopu HKO-a te procjenu usklađenosti predloženih programa sa standardima kvalifikacija iz Registra HKO-a.

Da bi se resursi učinkovito koristili, treba izbjeći paralelne ili dvostruke procedure u odobravanju programa obrazovanja odraslih. Stoga treba izmijeniti propise kojima se reguliraju procedure odobravanja formalnih programa obrazovanja odraslih na način da nije moguće imati dva različita postupka formalizacije programa obrazovanja odraslih. Drugo, potrebno je izmijeniti zakon o agenciji nadležnoj za obrazovanje odraslih koja treba preuzeti ulogu agencije za osiguravanje kvalitete u obrazovanju odraslih.

Hrvatski zavod za zapošljavanje, zbog izostanka zakonodavnoga okvira u obrazovanju odraslih kojim se reguliraju standardi kvalitete pojedinih aspekata obrazovanja odraslih, uključujući standard zanimanja, ishode učenja i standard kvalifikacije, kao i odgovornost pojedinih institucija za njihovo provođenje, primjenjuje kao glavni kriterij pri odabiru provoditelja obrazovanja odraslih nezaposlenih osoba financijski najnižu ponudu. Postojeće stanje neizbježno dovodi do izostanka standardiziranih ishoda učenja, odnosno stjecanja očekivanih kompetencija i neučinkovitog trošenja sredstava iz državnoga proračuna.

Strateška utemeljenost Preporuka

Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije ističe ulogu obrazovanja odraslih u društvu u kojem velik broj građana posjeduje nisku razinu obrazovnih kvalifikacija, odnosno nedovoljno stečene ključne kompetencije za cjeloživotno učenje koje nisu nadoknađene odgovarajućom uključenošću u programe cjeloživotnog obrazovanja i obrazovanja odraslih. Stopa sudjelovanja u cjeloživotnom učenju u Republici Hrvatskoj još je uvijek daleko ispod prosjeka EU-a te samo 2,4% odraslih sudjeluje u programima obrazovanja odraslih u odnosu na EU prosjek od 10,7%.¹ Uz nedostatak financijskih sredstava, ključni je razlog i nemotiviranost zbog ograničene ponude kvalitetnih programa obrazovanja i osposobljavanja na svim razinama, a koji bi odgovarali potrebama tržišta rada. Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije naglašava potrebu za unapređenjem kvalitete i relevantnosti programa obrazovanja odraslih razvijanjem pouzdanoga sustava osiguranja kvalitete provedbom HKO-a u obrazovanju odraslih te poticanjem sudjelovanja odraslih polaznika.

---

¹ Operativni program *Učinkoviti ljudski potencijali 2014. - 2020.*

Usklađivanje postupaka odobravanja formalnih programa obrazovanja odraslih sa Zakonom o Hrvatskome kvalifikacijskom okviru i pripadajućom podzakonskom regulativom omogućilo bi uspostavu vanjskoga sustava osiguravanja kvalitete na ovoj razini obrazovanja, podižući istodobno njihovu prepoznatljivost, relevantnost i kvalitetu.

**PREDSJEDNICA NACIONALNOG VIJEĆA
ZA RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA**

prof. dr. sc. Ružica Beljo Lučić, v. r.